

Zabıta'da Mesleki İhtisas ve Mesleki Yeterlilik

Bu makalede, belediye zabıta teşkilatlarında Mesleki İhtisas ve Mesleki Yeterlilik üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır.

ZABITA'DA MESLEKİ İHTİSAS VE MESLEKİ YETERLİLİK

Enis Sertan Şenses

Zabıta Müdürü

“Belediye zabıtası, hizmetin gereğine ve yoğunluğuna göre, imar, çevre, sağlık, trafik ve turizm gibi kısımlara ayrılabilir.”

Bilindiği üzere bu hüküm yürürlükteki Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 5.maddesinin 3.fıkrasında geçmekte ve zorunluluk içermediği için teşkilatta kısmen uygulanmaktadır. Mezkûr mevzuat birçok hususta zabitanın görev ve çalışmalarına dair net hükümler içermemekle birlikte branşlaşma hususunda da muğlak kalmıştır.

Bu çerçevede birçok belediye zabıta teşkilatında her zabıta personeli her işe bakmaktadır. Branşlaşma hususunun Büyükşehir Belediye Zabıta teşkilatlarında kısmen uygulandığı görülmektedir.Ancak husus şu sözlerle çok açıkça özetlenebilmektedir;

“Kuşkusuz hepimiz her alanın uzmanı olamayız.”

Branşlaşma, uzmanlık, ihtisas, kısımlara ayrılma adına her ne diyecek isek konunun özünü bir irdelemek gerekir; uzmanlık için belge kesinlikle tek başına yeterli bir kriter değildir, bu aşıkar. *Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan veya belli bir bilim dalında lisansüstü öğrenim derecesine sahip kimse, mütehassıs, kompetan kişilere **uzman** denir.* Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin yanı sıra küreselleşme insanların yaşamını doğrudan etkilediği için, yaşamın tüm alanlarında olduğu gibi kent yaşamı içerisinde birçok farklı konu ve kente karşı işlenen suçlar ile

mücadele eden zabıta teşkilatında da uzmanlaşma gereksinimine ihtiyaç vardır. Bilinmektedir ki zabıta personeli görev sahası içerisinde onlarca mevzuat (Kanun, KHK, Yönetmelik ve Tebliğ) hükmünden sorumludur. Her personelin her konuyu bilmesi de imkânsız denilebilecek kadar zordur.

Bunun içindir ki; genel kolluk teşkilatlarında, askeriyede, bilimde, tıp alanında, mühendislikte, hukuk alanında, ekonomide, kültürel ve sosyal alanlarda, psikolojide branşlaşma (ihtisas sahibi uzmanlar) olduğu ve uygulandığı gibi yerel yönetim teşkilatlarından birisi olan itfaiye teşkilatı da bu hususta STK'lar aracılığı ile girişimler yapmış ve Mesleki Yeterlilik Standartları için ilgili kurumla çalışmalarını başlatmıştır. Zabıta teşkilatı açısından da gündeme getirilen Mesleki Yeterlilik Standartları çalışmalarının temelinde de aslen ihtisas sahibi personel yapılanması yatmaktadır ki bu husus günümüz kent yaşamında kentlilerin bilgiye ulaşımının çok rahat ve kolay olması, işinin ehli ve konusunun uzmanı personeller gerekmesi hasebiyle kaçınılmazdır.

Örneğin işyeri denetimleri ile ilgili hususta Sayın ÖZYAZICI; *"Gelişen teknoloji, pazar payının ve çeşitliliğin büyümesi, rekabetçi zihniyetin sürekli kendini yenilemesi ve mevzuatın işyerleri açısından çeşitli sınırlar belirlemeye başlaması neticesinde, işyerlerinin denetimi ciddi sorunlar yaratmaya başlamış ve bu sorumluluğu üzerine almak istemeyen diğer birimlerin, bu görevleri yapmaktan imtina etmeleri, işyeri uygulamalarının belediye zabıta marifeti ile yürütülmesine sebep olmaktadır. Geldiğimiz noktada, işyeri denetimleri gerek mevzuat ile ve gerekse ihtisas konu başlıkları ile ayrışmaya başlamış ve yerel yönetimlerin de kendi içlerinde bu ihtisaslaşmaya gitmesi kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır."* şeklinde konuyu dile getirmektedir. (1)

Bu örnek sadece işyeri denetimleri içindir. Öyle ki zabıta teşkilatının görev ve sorumlulukları açısından konuya bakıldığında sahada çoğu zaman birçok disiplini içerisinde barındıran hususlarda denetim yapılmaktadır. İmar, çevre, sağlık denetimlerinde en az bir tekniker kadar, işyeri ruhsatlandırma işlemlerinde kapasite raporunu, mimari projeyi inceleyip okuyabilecek kadar, uygulanan idari işlemlerde en az temel hukuk düzeyinde bilgi sahibi olmak zorunluluk haline gelmiştir. Zabıta teşkilatında görev yapan personelin en azından işe başladıklarında bu konularda hazırlık görmeleri, temel alt yapıyı oluşturacak dersler almaları konuya hâkim olmalarında yardımcı olacaktır. İmar, çevre ve sağlık konularında ihtisas sahibi olunmadan dajenel olarak olaya hâkim olmak adına bir bilgi birikimi gerekliliği kaçınılmazdır. Denetim aşamasında bulunan kişinin zaten mimar, mühendis, doktor vb. uzmanlık gerektiren bilgiye sahip olmaktan ziyade, yapılan hataların farkına varabilmesi ve bunu mevzuata aykırılıkları ile birlikte değerlendirme yaparak gereğini yapabilme yetisine sahip olmaktır. Verdiğim birkaç örnek farklı disiplinlerde temel düzeyde bilgi sahibi olarak branşlaşmanın gerekliliğini karşımıza çıkarmaktadır. Öyle ki seyyar satıcılarla mücadelenin dahi bilimsel bir yanı olduğu belki de çoğumuz

tarafından göz ardı edilebilmektedir. Kent ekonomisi, kayıt dışı ekonomi bu çalışma sahasının temelini oluşturmaktadır. Bunların yanı sıra sağlık, esenlik ve düzen yan unsurlar olarak değerlendirilebilir.

2006 yılında TODAİE'nin öncülüğünde hazırlanan ve tüm merkezi idareyi kapsayan Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi Raporunda; bir ülkenin kendi işlerini kendi uzmanları aracılığıyla yürütmesinin esas olması gerektiği özellikle belirtilerek uzman personel yetiştirilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır.(2) Her ne kadar rapor merkezi idareyi kapsıyor olsa dahi çıkan sonuçlar yerel yönetimlere de yansımakta ve kanımca halen yürürlükteki 2007 yılında yürürlüğe giren Belediye Zabıta Yönetmeliğinde de izlerini göstererek ve uzmanlaşma denilemese dahi kısmen branşlaşmaya olanak sağlayarak bu hususu teşkilatların hizmet gerekliliklerine bırakmıştır. Yerinden yönetim kavramı içerisinde husus değerlendirildiğinde ise bu doğru bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunlar benim şahsi kanaatlerim olup tam anlamı ile bilimsel açıdan incelenmeye fırsat bulunamamıştır. Bugün TODAİE Genel Müdürü olarak görev yapan Prof. Dr. Onur Ender ASLAN'ın 2002 yılında Örsan Ö. AKBULUT ve Nizam ÖNEN ile birlikte bilimsel saha çalışmaları ile de ortaya koydukları yapıtları olan TODAİE için yayınlanan Belediye Zabıta Hizmetleri Yönetimi isimli kitaplarında da, ki bu çalışma eski yönetmelik yürürlükte iken hazırlanmıştır; zabıta teşkilatında branşlaşmanın gerekliliklerini ortaya koymuşlardır. Mezkur yapıtta Zabıtalık bir kariyer midir? diye başlayan bölümde; Zabıtalığın, kariyerin tüm kurumsal özelliklerini taşıdığını, ancak kendine özgü bir kariyer olduğunu, kendilerinin Zabıtalık kariyerini "çakılı kariyer" olarak kavramlaştırdıklarını görmekteyiz.(3) **"Kariyer" sözcüğünden anladığımız, kişinin kendisini hayatı içinde ve profesyonel olarak hayatını kazandığı alanda, bir noktadan bir noktaya taşımadır.**

"Zabıta hizmetlerinin işlevlerini göz önüne aldığımızda, zabıtalığın genel eğitimle başarılması zor olan bir meslek olduğunu görüyoruz. Genel sağlığın korunması, gıda, imar ve esnaf denetimi gibi alt uzmanlık bilgisinin gerektirdiği zabıtalık,...."

Tüm bu veriler gösteriyor ki Zabıta teşkilatında ihtisas sahibi bir personel yapılanması ile branşlara ayrılmış kısımların oluşturulması bir zorunluluktur. Yazımın başında da kullandığım **"Kuşkuz hepimiz her alanın uzmanı olamayız."**söz grubunun bu hususu çok açıkça özetlediği aşikardır. Evet bir çok belediyede mevcut zabıta personeli sayısı ile bu branşlaşmaya gidilmesi belki de zor olacaktır ancak en azından büyükşehir ve il belediyelerinde, büyükşehir ilçe belediyelerinde bu yapılanma hizmetin verimliliği açısından zorunlu kılınmalıdır. Hatta daha da ileri giderek şahsi kanaatimce; Zabıta Teşkilatlarında işyeri ruhsatlandırma ve denetim, çevre zabıta, imar zabıta, turizm zabıta, hal zabıtası vb. birimler için ilgili disiplinlerden gelen eğitilmiş yeteri kadar personel bulundurulması gereklidir. İhtisaslara ayrılmış birimlerin lokomotif görevini üstlenecek bu personeller kendi disiplin eğitimlerini diğer branşlara ayrılmış personellere de aktarabileceklerdir. Branşlara ayrılırken verilecek temel eğitimler altlık

oluştururken tecrübeli teşkilat mensuplarının da ustalığı ile bu yapılanma geçiş sürecini tamamlayabilecektir kanaatindeyim. Aynı zamanda tüm bu eğitimler için bir akademi kurulması gerekliliği şart olup branşlaşmanın da bu akademide öğrenim görecek Zabıta personellerinin tercihleri ile ayrıştırılıp branş seçilerek o alanda uzmanlık sağlanacaktır. Bilindiği üzere bu akademi çalışmasının tüm alt yapıları ise Türkiye Belediyeler Birliğince aslen halen yürütölmektedir. Ayrıca; Mesleki Yeterlilik Standartlarının belirlenerek ihtisaslara göre personellerin belgelendirilmesi de temel eğitimlerin bir diğer unsuru olmalıdır. Yazımın başında uzmanlık için belgenin tek başına bir kriter olmayacağını belirtmiştim evet tek başına bir kriter olmasa da aranılacak diğer kriterler ile birlikte belge de uzmanlaşırken bir kriter olacaktır. Diğer kriterlere sahip personel bu belgeyi zaten edinecektir. Başarı hiçbir zaman tesadüf değildir.

KAYNAKÇA

1. ÖZYAZICI Saadettin, Mühürlü İşyerlerinin El Değiştirmesi, 2016
<http://www.zabitahaberleri.com>
2. Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi, www.todaie.gov.tr/pdf/MEHTAP
3. ASLAN Onur Ender, AKBULUT Örsan Ö. ve ÖNEN Nizam, Belediye Zabıta Hizmetleri Yönetimi, TODAİE, Ankara, 2002

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: etin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 ankaya ANKARA